

OBSAH

KAPITOLA I. (A. KLEINZELLER):

Úvod	7
----------------	---

KAPITOLA II. (J. MÁLEK):

Warburgův manometrický přístroj, jeho theorie a technika jeho použití	9
1. Základní typy respirometrů	9
2. Warburgův přístroj (jeho princip a theorie, thermobarometr)	10
3. Význam některých fyzikálních faktorů při výpočtu konstanty a při měření	17
4. Kalibrace přístroje (popis, výpočet konstant, nomogramy)	21
5. Manometrické kapaliny	33
6. Plyny a plynné směsi (anaerobní podmínky, příprava plynných směsí a výměna plynných fází)	35
7. Technika práce s Warburgovým přístrojem	41
8. Konstrukční detaily Warburgova přístroje a jeho modifikace	48
Literatura	53

KAPITOLA III. (J. MÁLEK):

Metody měření Warburgovým manometrem	55
1. Úvod	55
2. Přímá metoda (měření O_2 a CO_2)	56
3. Nepřímá metoda Warburgova	67
4. První metoda Dickensova a Šimerova	75
5. Druhá metoda Dickensova a Šimerova	78
Literatura	84

KAPITOLA IV. (J. MÁLEK):

Diferenciální manometry a jejich použití	85
1. Barcroftův manometr (popis, theorie, kalibrace)	85
2. Dixonova-Keilinova metoda	92
3. Dickensův-Grevillův manometr a jeho použití	95
4. Summersonův manometr a jeho použití	97
5. Fennův respirometr	99
6. Přístroj Laserův a Rothschildův	100
Literatura	101

KAPITOLA V. (J. MÁLEK):

Respirometry s konstantním tlakem (volumetrické)	102
Literatura	107

KAPITOLA VI. (J. MÁLEK):

Mikrorespirometry a srovnání citlivosti metod	109
1. Volumetrické mikrorespirometry	110
2. Manometrické mikrorespirometry	113
3. Krátké srovnání metod a jejich citlivosti	118
Literatura	120

Van Slykeův manometrický přístroj a jeho použití	122
1. Popis přístroje a pracovní technika	122
2. Současné stanovení CO ₂ a O ₂ v 1 ml krve	129
3. Stanovení CO ₂ v respiračním vzduchu isolační metodou	134
4. Stanovení α-aminodusíku	138
5. Stanovení uhlíku v organických látkách	144
6. Stanovení různých látek (odkazy na literaturu)	148
Literatura	149

Část I.

Stručný nástin theorie pufrů, jejich příprava a použití v biochemickém experimentu	151
--	-----

1. Úvod	151
2. Dissociace kyselin a zásad. Pojem silných a slabých kyselin. Pojem pH a výpočet pH.	152
3. Pufrы, výklad jejich činnosti a výpočet jejich pH	159
4. Popis nejběžnějších pufrů	163
5. Návodы k přípravě pufrů	165
6. Poznámky k aplikaci pufrů v biochemickém experimentu	172

Část II.

Bikarbonátové pufrы	178
-------------------------------	-----

1. Pojem bikarbonátových pufrů	178
2. Hendersonova-Hasselbalchova rovnice pro bikarbonátové pufrы	178
3. Praktické příklady použití Hendersonovy-Hasselbalchovy rovnice	180
4. Pojem retence CO ₂	182
5. Empirické stanovení retence přímou metodou	184
6. Empirické stanovení retenční schopnosti media	185
7. Použití bikarbonátového pufru pro měření anaerobní glykolysy	186
8. Pojem retence kyselin	187
9. Empirická kalibrace manometrických nádobek na retenci kyselin	187
10. Korekce na retenci kyselin metodou Bainovou a Rusechovou	188
11. Měření spotřeby kyslíku za konstantního tlaku CO ₂ „CO ₂ — pufrы“	189
12. Kyslíkový pufr	190
Literatura	191

Media pro suspensi živočišných tkání	192
--	-----

1. Krevní serum (příprava sera, neutralisované serum, upravené serum, volba sera jako suspensního media)	192
2. Fysiologické roztoky (příprava zásobních roztoků; bikarbonátový a fosfátový fysiologický roztok, novější fysiolog. roztoky, umělé serum)	195
3. Suspensní media pro tkáňové kaše (fysiologický roztok, svalový extrakt)	198
4. Význam elektrolytů pro metabolismus tkání	199
Literatura	199

Zpracování a příprava biologického materiálu pro manometrické (metabolické) pokusy	200
--	-----

1. Význam úpravy biologického materiálu pro biochemické studie	200
2. Úprava živočišných tkání pro metabolické pokusy.	203

a) Příprava tkáňových řezů (pracovní postup, flouštká řezů, stanovení váhy, vyjádření výsledků, sterilita, některé vlastnosti)	204
b) Tkáňové kaše (příprava, metabolická aktivita)	209
c) Tkáňové homogenáty (příprava a pracovní postup, suspenční media, metabolická aktivita, promyté kaše)	212
d) Použití izolovaných buněčných struktur (frakcionace v 0,88 M a 0,25 M sacharose, příprava buněčných jader)	215
e) Zpracování jednotlivých živočišných tkání (játra, ledviny, nervová tkáň, plíce, mléčná žláza, krvinky, varle, sliznice zažívacího traktu, pankreas, tuková tkáň, kost a chrupavka, svaly, nádorová tkáň)	217
3. Zpracování rostlinných tkání	224
a) Příprava řezů	224
b) Příprava bezbuněčných preparátů (izolované plastidy, granula chloroplastů, oxydující komplex)	225
4. Příprava suspenzí jednobuněčných mikroorganismů	
a) Příprava materiálu (příprava většího množství materiálu, kvasinky, zelené řasy, bičíkovci, parazitické mikroorganismy, očištěné mikroorganismy; suspenční media)	226
b) Získání enzymatických preparátů z bakterií a kvasinek (zmražení buněk, ultrazvuk, sušení, drcení a extrakce živých buněk, a j.)	231
5. Zpracování plísní	235
Literatura	237

KAPITOLA XI. (A. KLEINZELLER):

Část I.

Enzymatické jedy a jejich použití při studiu metabolismu	240
1. Úvod	240
2. Theorie mechanismu enzymatické katalýsy (theorie Michaelisova; nedostatky Michaelisovy theorie — theorie Afanasjevova)	242
3. Účinek enzymatického jedu	247
4. Nejdůležitější enzymatické jedy a jejich použití	252
a) Jedy převážně oxidyvativního metabolismu	252
b) Jedy, působící převážně na anaerobní metabolismus	257
c) Různé	259
5. Použití enzymatických jedů při studiu metabolismu	260
6. Faktory, ovlivňující akumulaci intermediárních metabolitů	262
7. Vliv biologicky aktivních látek na metabolismus	263
8. Inhibiční analýza	264

Část II.

Teplota a její význam pro metabolické pochody	268
1. Theorie účinku teploty na kinetiku enzymatických reakcí	268
2. Vliv teploty na metabolismus in vitro	280
a) Optimální teplota enzymů	270
b) Vliv teploty na metabolické pochody	271
Literatura	271

KAPITOLA XII. (A. KLEINZELLER):

Použití manometrických metod při studiu intermediárního metabolismu a interpretace výsledků	274
1. Úvod: Principy	274
2. Substráty	279
3. Měření spotřeby O_2	280
a) Měření oxydace substrátu	280
b) Kvantitativní měření oxydace substrátu	283
c) Oxydativní asimilace	284

d) Použití měření spotřeby O_2 ke studiu intermediárního metabolismu	285
e) Manometrické měření růstu mikroorganismů	286
f) Měření desinfekčního účinku	289
g) Měření účinku antibiotik a obsahu antibiotik v biologickém materiálu	290
h) Měření růstu a metabolismu tkáňových kultur	290
4. Současné měření spotřeby O_2 a tvorby nebo spotřeby $NaHCO_3$ (měření oxydace organických kyselin nebo tvorby karboxylových skupin)	291
5. Měření dýchacího kvocientu	295
6. Manometrické sledování metabolických bilancí	299
7. Sledování anaerobního metabolismu	300
a) Manometrické měření dehydrogenační činnosti	301
b) Dismutační reakce	302
c) Bilance anaerobního metabolismu	303
8. Pasteurův efekt a jeho měření	304
9. Manometrické sledování kvasných pochodů	305
10. Měření hydrogenosové aktivity	306
a) Při použití molekulárního kyslíku jako akceptoru	306
b) Při použití anorganického nebo organického akceptoru H_2	307
11. Měření tvorby H_2 ze substrátu v některých bakteriích	307
12. Měření fixace dusíku	308
13. Manometrické měření fotosynthese zelených rostlin	308
a) Některé pojmy	308
b) Měření asimilačního kvocientu	309
c) Manometrické měření intenzity světelné energie (manometrický aktinometr)	310
d) Měření kvantového výtěžku při fotosynthese	310
e) Některé jiné metody studia fotosyntetických pochodů	312
f) Specifické inhibitory fotosyntetického pochodu	312
14. Materiál, očištěný o vitamíny, a jeho použití ke studiu metabolismu	313
15. Simultánní adaptace a její měření	313
16. Některé další metody:	315
a) Thunbergova technika	315
b) Metodika vakuové infiltrace	317
17. Význam fyziologických faktorů pro metabolismus biologického materiálu in vitro	318
Literatura	320

KAPITOLA XIII. (A. KLEINZELLER):

Speciální manometrické metody ke stanovení metabolitů a jiných látek 323

1. Analýza plynů a plynných směsí	323
a) Manometrické stanovení obsahu CO_2 ve směsi plynů	323
b) Manometrické stanovení malých množství O_2	325
2. Manometrické stanovení malých množství Cu a Fe	326
3. Manometrická mikrohydrogenace organických sloučenin	327
4. Manometrické stanovení těkavých látek	328
5. Manometrické stanovení glukosy	329
6. Manometrické stanovení kys. pyrohroznové	330
7. Manometrické stanovení α -ketokyselin	332
8. Manometrické stanovení kys. oxaloctové	332
9. Manometrické stanovení β -ketokyselin	333
10. Manometrické stanovení kys. jantarové	334
11. Manometrické stanovení kys. α -ketoglutarové	337
12. Manometrické stanovení kys. fumarové (a jablečné)	338
13. Manometrické stanovení kys. L-jablečné (a fumarové)	339
14. Manometrické stanovení kys. cis-akonitové	340
15. Manometrické stanovení kys. krotónové a vinyloctové	341
16. Manometrické stanovení kys. mravenčí	342
17. Manometrické stanovení některých α -aminokyselin	343
a) Stanovení kys. L-asparagové a L-asparaginu	344
b) Stanovení kys. asparagové podle Braunštejna	345

c) Stanovení kys. L-asparagové, L-asparagínu a α -ketoglutarové podle Krebse	345
d) Stanovení kys. L-glutamové a L-glutaminu	347
e) Současné stanovení aminodikarbonových kyselin a jejich amidů	349
f) Stanovení L-lysinu	350
g) Stanovení L-argininu	351
h) Stanovení argininu ureásovou metodou	351
i) Stanovení L-ornithinu	352
j) Stanovení L-histidinu	353
k) Stanovení L-tyrosinu	353
18. Manometrické stanovení močoviny	354
19. Manometrické stanovení purinů	355
20. Stanovení kys. močové a alantoinu	357
21. Manometrické stanovení redukováného glutathionu	357
22. Manometrické stanovení koenzymu I	358
23. Manometrické měření aktivity enzymů	359
a) Manometrické měření aktivity cholinesterásy	360
b) Manometrické měření aktivity katalázy	360
c) Manometrické měření štěpení bílkovin a peptidů	361
d) Manometrické sledování fosforylační reakce	361
e) Manometrické stanovení množství ribonukleázy ve tkáních	362
24. Některé další metody (tabulka)	363
Literatura	364

KAPITOLA XIV. (A. KLEINZELLER):

Závěr	357
Jmenný rejstřík	371
Věcný rejstřík	379